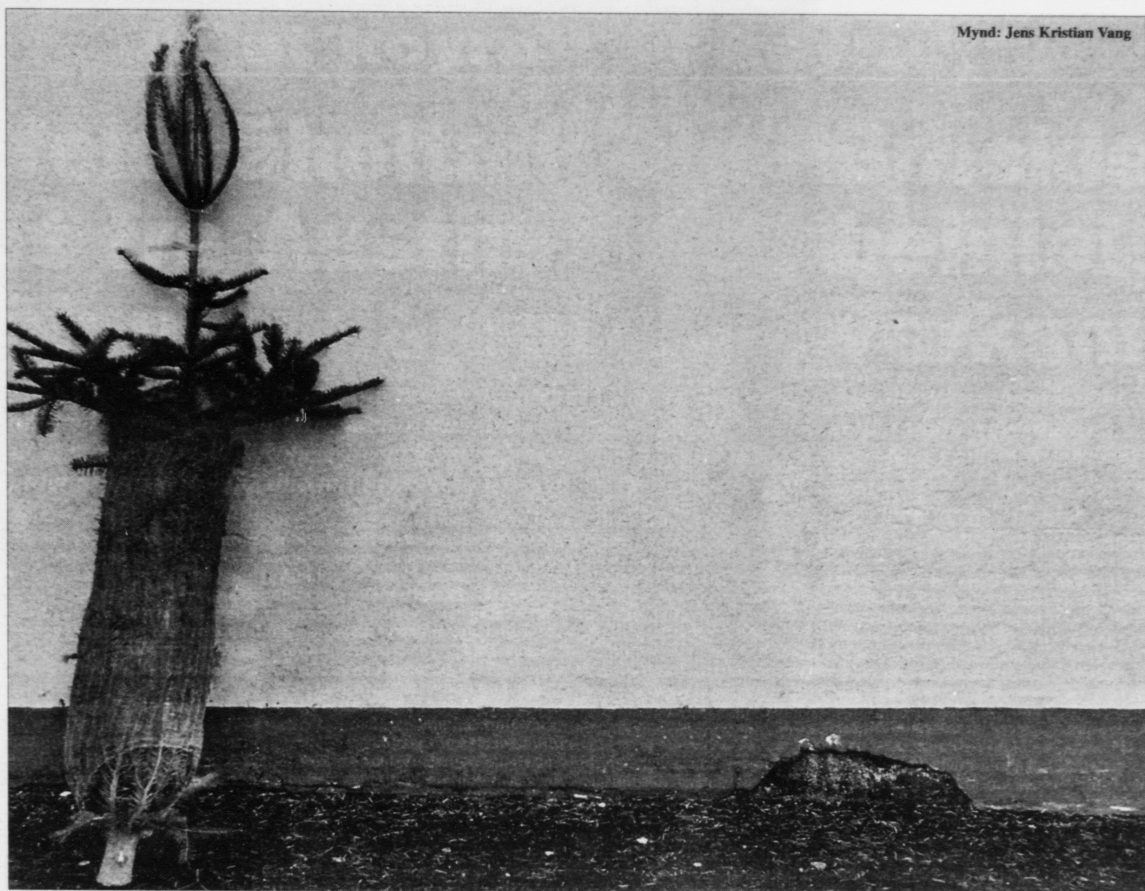

Mynd: Jens Kristian Vang

Jólatræ

Hetta er søgan um eitt jólatræ, ið kom longu leiðina til Føroya at halda jól – kanska heima hjá tær

EG DROYMDI, at eg var eitt jólatræ. Eg stóð uttan fyri ein handil og frysti. Kuldin var av álvara komin til Føroya við høgættini. Vit 58 jólatrø kendu kuldan á okkum, nú vit stóðu nakað kroyst uttan fyri handilin. Vit komu við skipi higartil fyrradagin. Ein trukkur kom eftir okkum og koyrdi okkum inn á goymslu, eg haldi tað var goymslan hjá Skipafelagnum. Vit vóru 60 í tali, tá lastbilsjaførurin blakaði okkum niður á asfaltið í morgun. Men longu um døgverðamundið høvdu tvey teirra fingið ein nýggjan harra og meistara. Og eg má viðganga, at eg konstant hugsi um, nær tórið kemur til mín. Eg eri eitt sindur nervøs, ja, eg beinleiðis sveitti millum greinarnar.

TÚRURIN TIL Føroya var rættiliga spennandi. Men eg lá nokk so illa, má eg viðganga. Eg lá niðast, og 80 onnur jólatrø lógu oman á mær á heldur baldruttu ferðini til Føroya. Kuldan legði eg onki í, og sjóverk kenna vit jólatrø onki serligt til. Men eg misti nakrar nálir á ferðini, og sum tit helst munnu vita, so kann tað pína at missa ein part av sær

sjálvum. Tað er ikki stuttligt. Men vit høvdu tann fyrimin, at vit vóru 5000 í ferðalagnum til Føroya, og saman uggaðu vit hvønn annan. Onkur, sum lá okkurt um 17 hæddir oman fyri meg, hevði eisini høyrð um eina aðra sending, ið taldi onnur 5000 trø, og tvey høvdu øll verið ein drønandi succes millum føroyingar. Vit høvdu eisini høyrð frá okkara harra, at túrurin til Føroya var oførur túrur at fáa hjá einum jólatræi. "Hasir oyggjabúgvarnir eru aftur farin at rinda væl aftan á hitt vánaliga árið hjá okkum í 93", høyrði eg harra mín siga við sonin hjá sær dagin fyri teir komu við rundsagini eftir mær.

SJÁLVAN DAGIN, tá eg mátti siga farvæl til mínar røtur, vil eg helst ikki práta um. Eg haldi, eg var í einum slag av sjokk, hóast vit høvdu prátað nógv okkara millum um, at hesin dagur skjótt fór at koma. Tú kanst ætla, at hetta er nakað serligt. Nú 6 ár aftan á, at eg stakk mín heldur skeiva topp úr moldini, var tann stundin komin.

Eg græt. Eg rópti eisini AV! Men rundsagin rópti

harðari. Og harri mín tóktist eisini so merkiliga glaður, sum um ein tung byrða bleiv lyft av hansara herðum, tá eg fall til jarðar. Sjálvur havi eg ongantíð kent meg sum stórvegis byrðu. Men eg havi havt eitt ávíst frælsi, skal viðgangast, her í mörkini. Uttan at eg skal lata alt ov væl at, so hava meira enn so verið dagar, har ongin sýra og at kalla ongin söt var í luftini á leiðini, har eg búði. Hesar sýru- og sötleysu dagarnar dámdu okkum best, serliga sum børn.

Tá eg var minni, kundi eg lætt fáa kvalmu. Hetta gjørdi seg mest galdandi, tá regnið kom úr eystri. Mín harri var eisini keddur, um vit fingi ov nógv sýru og söt á okkum, og tá systir mín ta einu tíðina bleiv heilt gul í andlitinum – enn tá mitt á vári – var lagið ringt á mínum harra. "Handa lorta dálkingin!" segði hann, og valdi at geva henni okkurt medisín, ið skuldi eittast at hjálpa. Men onki hjálpti. Systi doyði bert tvey ára gomul, og hóast betur pláss bleiv til mín, so saknaði eg hana.

EG VISTI FRÁ mínum harra, at sjálvur fór eg ikki at gerast so gamal. Mín lagna er tætt tengd at eini trúgv, ið harri mín kallar profittmaksimering. Vit jólatrø eru so heppin, at tað er, tá vit eru mest verd, at rundsagin kemur eftir okkum.

Óðrvísi er við mínum harra, og honum sjálvum lastbilsjaførinum, ið blakaði okkum á asfaltið her fyrr í

morgun. Tá teirra virði dal- ar, vera teir blakaðir av markini, og so hava øll tvey frisku og arbeiðandi – onkuntíð kalla seg fyri medmenniskju – valt, at mín harri og eisini hann sjálvur lastbilsjaførurin í staðin fyri eina rundsag heldur skulu fáa eina fólkapersjón. Eg veit ikki rættliga, hvat tað er, men tað ljóðar ótrúliga óinteressant. Mín harri hevur eisini sagt, at hann gleðir seg slett yvirhøvar ikki til fólkapersjónina. Eg høyrði hann siga við sonin hjá sær, at fólkapersjónin fyrst og fremst verður brúkt til at seigpina gomul fólk við. Her skal sigast, at rundsagin var serstakliga skjót. Nógv skjótari enn nøkur fólkapersjón.

Kortini føli eg framvegis pínu, her stívlaga tríggar vikur aftaná. Kanska tí eg eri eitt sindur erkvisin. Og nú meðan eg eri í tí grenjutta lagnum, má eg siga tær frá, hvussu eg hvørja nátt í mínum dreytum siggi rundsagina skera í meg. Eg siggi sveitaperlur á yvirvørini á harra mínum, meðan hann stýrir roterandi blaðnum móti mínum lendum. Hann høyrir meg ikki, men eg høyr meg sjálvan rópa. HVI!

AT SPYRIA HVI, havi eg tó skilt, er ikki altíð so snilt. Svárið kann vera bæði tí og tíð. "Tí tað er bara so", segði eitt grannatræ við meg fyri mongum árum síðani. "Men soleiðis hevur tíðin ikki altíð verið", høyrði eg nú lastbilsjaførin siga, tá keypmaðurin bað um kvitt-

an. "Jú, jú, tú. Tað er púra sikkurt. Jólatrø eru komin við tíðini", legði lastbilsjaførurin aftrat. Tá hevði eg kortini hug at blanda meg uppi. "Hetta passar yvirhøvar ikki!" ætlaði eg at siga. Mítt navn er í roynd og veru grannatræ. "Vit eru ikki komin við tíðini, men við skapanini!", ætlaði eg at leggja aftrat. Tað er mín trúgv. Jólatræ er jú bara eitt eyknevi. Men akkurat eyknevið píni ikki so nógv, tí eg veit at fleiri milliónir onnur granntrø hava sama eyknevið og somu lagnu. Fyri at gleða húski kring allan heim, skulu vit doyggja. Sagast úr jörðini, og kanska siglast um høv.

HETTA ER mín lagna. Eg standi her og biði nú saman við 45 jólatrøum. Klokkan er farin av seks og handilin er stongdur. Men vit hava gingið sum heitt breyd seinnapartin. Eg eri tó ikki útvaldur enn. Kanska tí mín toppur framvegis er nakað skeivur. Og so eri eg farin at hosta eftir túrin til Føroya. Fleiri av mínum systkinabørnum fóru tó avstað í dag. Eg orkaði ikki at siga farvæl. Eg segði bara: "Vit siggjast!". Og eg havi eisini eina litla vón um, at tað kanska verður so. Skjótt er nýggjár, og eg havi høyrð, at í hesum býlinginum verður gjørt eitt stórt bál nýggjárstaftan, og eg havi eisini høyrð, at soleiðis er kring allar Føroyar. Tá plaga fleiri av trønum at hittast fyri eina síðstu ferð. Hetta sigst at vera so hugnaligt. Men sjálvsagt, tú veist ongantíð,

fyrr enn tú sjálvur hevur roynt tað. Tí hóast bæði mínar ommur og abbar og mamma og pápi sambært mín lærara í ættargransking hava upplivað at verða brend á báli, so arvar tú ongantíð teirra lívsroyndir. Eg má sjálvur uppliva tað.

NÚ MÁ EG standa ið hvussu er eina nátt aftrat og biða eftir at onkur vil keypa meg. Kanska inn í teirra oljufýrda stovuhita. Sleppi eg at standa við vindeygad mína síðstu tíð? Ella skal eg standa í einum króki? Ja, úti á markini høyrði eg nógv søgur um okkara síðstu stund. Eitt, sum fleiri trø vóru nokk so bangin fyri, var hetta her við, at alt møguligt merkligt verður hongt upp á okkum inni í stovnum. Tí sum onkur segði, so halda vit, at vit eru rættiliga vøkur, sum er. Og tað er so ómetaliga troyttandi at skula hava fleiri kilo av dingli-dangli hangandi á greinum sína síðstu tíð. Tað er sum steinur oman á byrðu. Og nú, eg aftur eri farin at grenja, kann eg líka so væl fortelja tær, at fleiri í míni familju sigast at hava upplivað at fáa steirin á seg. Og hjá mammubeiggja mínum segðið úrslitið vera, at 33 nálir á tí triðvastu greinini doyðu. Og tað lagna var – hetta er tó bara sleg, má eg viðganga, men eg fortelji tað kortini – ja, tað lagna var, at tann, sum hevði keypt jólatræið gjørdist fúkandi óður inn á træið. Hann stakk seg, tá hann traðkaði á eina nál, og hann rópti: „Hetta er tað, tú fært fyri pengarnar! Ólukkur í ólukkumát!“ Seinni hevði restin av familjuni kortini dansað um træið. Men maðurin lá í sofuni við gron.

Á. JA. Hvussu endar við mær, veit eg ikki. Kanska eg eri so heppin at seta nýtt føroyskt met og fáa ótal av pakkum at hvíla meg á um næturnar, tá ongin sær. Kortini rokni eg ikki við tí. Mín skeivi toppur, segði mín harri, appellerar ikki til tað hann kallaði ríkfólk.

"Men tú brennur líka væl sum øll onnur", legði hann aftrat. Tá gjørdist eg glaður, tí eg veit, at á bálinum eru vit øll líka. Líkamikið hvussu heit ella stór stovan er. Líkamikið hvussu nógv fólk búgva har, ella hvussu nógvir pakkar fara at liggja undir mær. Líkamikið um eg fái stjørnu á toppin ella ikki. Líkamikið um tvey dansa um meg ella ikki. Líkamikið um eg kanska slettis ikki verið seldur og endi á Brennistøðini sum jólatrøll. Ja, tað er líkamikið.

Á bálinum eru vit øll líka. Líka kedd, líka fró, líka brend. Líka forbrend. Líka glað. Ella líkaglað.

Tá kanska tað kennist væl, at hava ein dreyt at vakna úr.

Niclas Johannesen